

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

REKOMENDACIJOS

TARYBA

TARYBOS REKOMENDACIJA

2014 m. kovo 10 d.

dėl stažuotčių kokybės sistemos

(2014/C 88/01)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį, kartu su jos 153 ir 166 straipsniais,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) per krizę jaunimas ypač nukentėjo. Jaunimo nedarbas pastaraisiais metais keliose valstybėse narėse pasiekė beprecedentį lygį ir nepastebima jokių jo sumažėjimo artimiausiu metu ženklų. Jaunimo įsidarbinimo galimybių ir produktyvumo didinimas yra labai svarbus veiksnys, padedantis jiems patekti į darbo rinką;
- (2) sklandus perėjimas iš švietimo sistemos į darbo rinką turi lemiamos reikšmės didinant jaunimo galimybes darbo rinkoje. Norint įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ pagrindinį tikslą, kad iki 2020 m. 20–64 m. amžiaus moterų ir vyrų užimtumo lygis pasiektų 75 %, būtina gerinti jaunimo švietimą ir sudaryti palankesnes sąlygas jiems patekti į darbo rinką. Valstybių narių užimtumo politikos 8-oje gairėje valstybės narės raginamos remti jaunimą, ypač nedirbantį ar nesimokantį, priimti programas, kuriomis būtų siekiama padėti rasti pirmąjį darbą, įgyti darbo patirties arba suteikti tolesnio išsilavinimo ir mokymosi galimybes, įskaitant pameistrystę, taip pat greitai reaguoti, kai jaunimas netenka darbo⁽¹⁾;

- (3) per pastaruosius du dešimtmečius stažuotės tapo svarbia patekimo į darbo rinką galimybe;

- (4) jei stažuotėmis, visų pirma besikartojančiomis stažuotėmis, pakeičiamas įprastinis įdarbinimas, konkrečiai, jei stažuotojams paprastai pasiūlomos pradedančiųjų darbuotojų darbo vietos, atsiranda socialinių ir ekonominių sąnaudų. Be to, nekokybiškoms stažuotėmis, visų pirma tomis, kuriose mažai ko išmokstama, neužtikrinamas svarus produktyvumo padidėjimas ir jos neturi pozityvaus sklaidos poveikio. Socialinės sąnaudos taip pat gali atsirasti dėl nemokamų stažuotčių, dėl kurių gali būti apribotos palankių sąlygų neturinčių asmenų karjeros galimybės;

- (5) įrodyta, kad esama sąsajų tarp stažuotčių kokybės ir užimtumo perspektyvų. Stažuotčių vertingumas palengvinant patekimą į darbo rinką priklauso nuo jų kokybės, t. y. mokymosi turinio ir darbo sąlygų. Kokybiškoms stažuotėmis tiesiogiai didinamas produktyvumas, gerinama atitiktis darbo rinkos poreikiams ir skatinamas judumas, visų pirma mažinamos tiek įmonių, tiek stažuotojų paieškos ir atitikties rinkos poreikiams išlaidos;

- (6) Tarybos rekomendacijoje dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo⁽²⁾ valstybių narių prašoma užtikrinti, kad visi iki 25 metų amžiaus jaunuoliai gautų gerų pasiūlymų dirbti, toliau mokytis, atlikti pameistrystę ar stažuotę per keturis mėnesius nuo darbo netekimo arba formaliojo mokymosi užbaigimo;

- (7) įvairiais tyrimais ir apklausomis nustatyta, kad kokybės problemos būdingos daugeliui stažuotčių, visų pirma tomis stažuotėmis, kai už stažuotojo mokymosi turinį ir darbo sąlygas tiesiogiai neatsako jokia švietimo ar mokymo įstaiga;

⁽¹⁾ 2010 m. spalio 21 d. Tarybos sprendimas 2010/707/ES dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių (OL L 308, 2010 11 24, p. 46).

⁽²⁾ OL C 120, 2013 4 26, p. 1.

- (8) iš įrodymų matyti, kad daugelio stažuotojų prašoma atlikti nereikšmingas užduotis. Kokybiška stažuote turi taip pat būti užtikrinamas rimtas ir prasmingas mokymosi turinys. Tai, be kita ko, apima konkrečių gebėjimų, kurių turi įgyti stažuotojas, nustatymą, stažuotojo veiklos priežiūrą, jam padedant ir stebint jo daromą pažangą;
- (9) be to, nustatyta, jog esama problemų, susijusių su darbo sąlygomis, pavyzdžiui, ilgomis darbo valandomis, nepakankama socialine apsauga, esančiais pavojais sveikatai ir saugai arba profesine rizika, nedideliu darbo užmokesčiu ir (arba) kompensacija ar visai nemokamu darbo užmokesčiu ir (arba) kompensacija, nepakankamu taikytinos teisinės tvarkos paaiškinimu ir pernelyg ilgai pratęsta stažuotės trukmė;
- (10) stažuotės šiuo metu yra nereglamentuojamos kai kuriose valstybėse narėse bei sektoriuose, o tais atvejais, kai jos reglamentuojamos, tai daroma labai įvairiai ir nustatomi skirtingi kokybės elementai ar skirtinga įgyvendinimo praktika. Trūkstant reglamentavimo sistemos ar priemonių arba dėl stažuotojų darbo sąlygų ir jų mokymosi turinio skaidrumo stokos, daugelis stažuotėjų organizatorių gali naudotis stažuotojais kaip pigia ar netgi nemokama darbo jėga;
- (11) stažuotėjų kokybės sistema bus padedama gerinti stažuotojų darbo sąlygas ir mokymosi turinį. Pagrindinis stažuotėjų kokybės sistemos elementas yra rašytinis stažuotės susitarimas, kuriame nurodomi mokymosi tikslai, atitinkamos darbo sąlygos, teisės ir pareigos bei pagrįsta stažuotėjų trukmė;
- (12) informacijos stoka – viena iš priežasčių, lemiančių menką stažuotėjų kokybę, ir viena iš problemų, kuri stažuotėjų atveju kyla kur kas dažniau nei įprastinio darbo atveju. Griežtesni skaidrumo reikalavimai pranešimams ar skelbimams apie stažuotėjų vietas padėtų pagerinti darbo sąlygas ir skatinti tarpvalstybinį judumą;
- (13) svarbų vaidmenį formuojant, įgyvendinant ir stebint mokymo politiką ir programas atlieka socialiniai partneriai. Socialinių partnerių, visą gyvenimą trunkančio profesinio orientavimo paslaugų teikėjų ir atitinkamų institucijų bendradarbiavimu būtų galima siekti suteikti stažuotojams tikslinės informacijos apie esamas karjeros galimybes ir gebėjimų poreikius darbo rinkose, taip pat apie stažuotojų teises ir pareigas. Be to, socialiniams partneriams gali tekti vaidmuo sudarant palankesnes sąlygas įgyvendinti stažuotėjų kokybės sistemą, pavyzdžiui, rengiant ir pateikiant paprastus ir glaustus pavyzdinius stažuotės susitarimus, kuriuos visų pirma galėtų naudoti labai mažos įmonės ir kurie būtų pritaikyti konkrečioms jų reikmėms. Įgyvendindami 2013 m. liepos mėn. jaunimo užimtumo skatinimo veiksmus Europos socialiniai partneriai susipažino su Komisijos ketinimu pasiūlyti Tarybos rekomendaciją šioje srityje ir paskelbė remiantys valstybių narių veiksmus, kuriais siekiama gerinti stažuotėjų kokybę;
- (14) vienas iš uždavinių – padidinti tarpvalstybinį stažuotojų judumą Sąjungoje, kad būtų prisidedama prie išties europinės darbo rinkos plėtotės. Dabartinė reglamentavimo įvairovė yra tarpvalstybinio stažuotojų judumo plėtojimo kliūtis. Be to, kai kuriais atvejais nustatyta, kad administracinės ir teisinės tarpvalstybinio stažuotojų judumo kliūtys daro poveikį kelioms priimančiosioms valstybėms narėms. Todėl svarbu pateikti informaciją apie stažuotojų tarpvalstybinio judumo teisę, visų pirma apie Direktyvoje 2004/38/EB⁽¹⁾ nurodytas teises. Stažuotėjų kokybės sistemoje nustatius vadovavimosi principus ir gaires taip pat bus sudarytos palankesnės sąlygos dalyvauti tarpvalstybinėje stažuotėje;
- (15) plėtojant stažuotėjų kokybės sistemą bus padidintas skaidrumas. Be to, tai galėtų padėti į EURES portalą įtraukti mokamas stažuotes ir tokiu būdu sudaryti palankesnes sąlygas judumui;
- (16) valstybių narių programos, pagal kurias skatinamos ir siūlomos stažuotės, gali būti finansškai remiamos iš Europos fondų. Be to, pagal Jaunimo užimtumo iniciatyvą bus remiamos stažuotės Jaunimo garantijų kontekste, sutelkiant dėmesį į tų Sąjungos regionų, kuriuose jaunimo nedarbas yra didžiausias, jaunuolius, ir bendrai finansuojamos 2014–2020 m. Europos socialinio fondo (ESF) lėšomis. ESF ir Jaunimo užimtumo iniciatyva galima pasinaudoti didinant valstybių narių stažuotėjų programų skaičių ir kokybę. Tai apimtų galimą įnašą, skirtą stažuotėjų išlaidoms padengti, be kita ko, tam tikromis sąlygomis padengiant dalį išmokos. Be to, šiomis lėšomis gali būti padengiamos kitokio pobūdžio mokymosi, kuriame be savo atliekamų stažuotėjų gali dalyvauti stažuotojai, pavyzdžiui, kalbų kursų, išlaidos;
- (17) Komisija pradėjo įgyvendinti specialią ESF paramos teikiant techninę pagalbą programą, siekdama padėti valstybėms narėms parengti stažuotėjų sistemas naudojantis ESF parama. Pagal šią paramos programą nacionalinėms ir regioninėms institucijoms, ketinančioms kurti naujas stažuotėjų sistemas ar modernizuoti jau veikiančias sistemas, teikiamos strateginės, veiklos ir politikos konsultacijos;
- (18) 2011 m. gegužės mėn. Tarybos rezoliucijoje dėl struktūrinio dialogo jaunimo užimtumo srityje nurodyta, kad reikėtų kokybiškos stažuotėjų sistemos, kad būtų garantuota tokios patirties mokomoji vertė;
- (19) 2011 m. birželio 17 d. Tarybos išvadose „Jaunimo užimtumo skatinimas siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų“ Komisija paraginta teikti gaires dėl aukštos

(¹) 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičianti Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinanti direktyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004 4 30, p. 77).

kokybės stažuocių sąlygų taikant stažuocių kokybės sistemą;

- (20) 2012 m. birželio 14 d. rezoliucijoje „Ekonomikos atsigaivimas kuriant darbo vietas“ Europos Parlamentas paragino Komisiją kuo skubiau pateikti pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos dėl stažuocių kokybės sistemos ir apibrėžti minimalius aukštos kokybės stažuocių teikimo bei priėmimo standartus;
- (21) 2012 m. birželio 28–29 d. Europos Vadovų Taryba paragino Komisiją išnagrinėti galimybes į EURES portalą įtraukti stažuotes;
- (22) 2012 m. gruodžio 13–14 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose Komisija raginama skubiai užbaigti rengti stažuocių kokybės sistemą;
- (23) 2012 m. gruodžio 6–7 d. Jaunimo užimtumo dokumentų rinkiniu Komisija pradėjo konsultacijas su socialiniais partneriais dėl stažuocių kokybės sistemos. Savo atsakymuose ES socialiniai partneriai informavo Komisiją apie tai, kad jie neketina pradėti derybų dėl autonominio susitarimo pagal SESV 154 straipsnį;
- (24) 2013 m. birželio 27–28 d. Europos Vadovų Taryba dar kartą patvirtino, kad 2014 m. pradžioje turėtų būti įdiegta stažuocių kokybės sistema;
- (25) kokybės sistema yra svarbus atskaitos taškas nustatant, kokios siūlomos stažuotės laikytinos kokybiškomis pagal Tarybos rekomendaciją dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo;
- (26) 2014 m. metinėje augimo apžvalgoje nustatyta, kad nepaprastai svarbu pagerinti perėjimą nuo mokymo įstaigos prie profesinio gyvenimo, visų pirma didinant geros kokybės stažuocių ir pameistrystės prieinamumą;
- (27) šios rekomendacijos tikslais stažuotės suprantamos kaip ribotos trukmės mokama arba nemokama darbo praktika, kuri apima mokymosi ir mokymo komponentą, kurią pradėjus siekiama įgyti praktinės ir profesinės patirties, kad būtų pagerintos įsidarbinimo galimybės bei palengvintas perėjimas prie nuolatinio darbo;
- (28) ši rekomendacija neapima mokomosios praktikos, kuri yra formaliojo švietimo arba profesinio rengimo ir mokymo programų dalis. Stažuotėms, kurių turinys reglamentuojamas pagal nacionalinę teisę ir kurių užbaigimas yra privalomas reikalavimas siekiant įgyti tam tikrą profesiją (pavyzdžiui, medicinos, architektūros ir pan.), ši rekomendacija netaikoma;
- (29) atsižvelgiant į šios rekomendacijos pobūdį ir tikslą, neturėtų būti laikoma, kad ji trukdo valstybėms narėms stažuotojų atžvilgiu toliau taikyti arba nustatyti nuostatas, kurios būtų palankesnės už rekomenduojamas nuostatas,

REKOMENDUOJA VALSTYBĖMS NARĖMS:

1. Gerinti stažuocių kokybę, visų pirma kiek tai susiję su mokymosi bei mokymo turiniu ir darbo sąlygomis, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas iš švietimo sistemos, nedarbo ar neveiklumo pereiti į darbo rinką, praktiškai pritaikant toliau išvardytus stažuocių kokybės sistemos principus:

Rašytinio stažuotės susitarimo sudarymas

2. Reikalauti, kad stažuotės būtų grindžiamos prieš prasidedant stažuotei sudarytu stažuotojo ir stažuotės organizatoriaus rašytiniu susitarimu.
3. Reikalauti, kad stažuotės susitarimuose būtų nurodomi mokymosi tikslai, darbo sąlygos, tai, ar stažuotės organizatorius stažuotojui mokės išmoką ar kompensaciją, šalių teisės ir pareigos pagal taikytiną ES ir nacionalinę teisę, taip pat stažuotės trukmė, kaip nurodyta 4–12 rekomendacijose.

Mokymosi ir mokymo tikslai

4. Skatinti laikytis geriausios mokymosi ir mokymo tikslų įgyvendinimo praktikos siekiant padėti stažuotojams įgyti praktinės patirties ir atitinkamų gebėjimų; stažuotojui pavestomis užduotimis turėtų būti sudarytos sąlygos pasiekti šių tikslų.
5. Skatinti stažuocių organizatorius stažuotojams paskirti vadovą, kuris padėtų stažuotojui atlikti jam pavestas užduotis, stebėtų ir vertintų jo daromą pažangą.

Stazuotojų darbo sąlygos

6. Garantuoti, kad būtų užtikrinamos stažuotojų teisės ir darbo sąlygos pagal taikytiną ES ir nacionalinę teisę, įskaitant maksimalaus savaitinio darbo valandų skaičiaus apribojimus, minimalius dienos ir savaitės poilsio laikotarpius ir kai taikoma – teisės į minimalias atostogas.
7. Skatinti stažuocių organizatorius tiksliai nurodyti, ar jie suteikia sveikatos draudimą bei draudimą nuo nelaimingų atsitikimų ir nedarbingumo atostogas.
8. Reikalauti, kad stažuotės susitarimuose būtų tiksliai nurodyta, ar bus mokama išmoka ar kompensacija ir, jei taip, nurodytas jos dydis.

Teisės ir pareigos

9. Skatinti atitinkamas šalis užtikrinti, kad stažuotės susitarime būtų nustatytos stažuotojo ir stažuotės organizatoriaus teisės ir pareigos, atitinkamai atvejais įskaitant stažuotės organizatoriaus taikomas nuostatas dėl konfidencialumo ir intelektualinės nuosavybės teisių.

Pagrįsta trukmė

10. Užtikrinti pagrįstą stažuocių trukmę, kuri iš esmės neviršytų šešių mėnesių, išskyrus atvejus, kai ilgesnė trukmė yra pagrįsta, atsižvelgiant į nacionalinę praktiką.

11. Išaiškinti aplinkybes ir sąlygas, kuriomis stažuotė gali būti pratęsta ar atnaujinta baigus galioti pirminiam stažuotės susitarimui.
12. Skatinti laikytis praktikos stažuotės susitarimuose nurodyti, kad stažuotojas arba stažuotės organizatorius gali nutraukti susitarimą apie tai informuodami raštu, pakankamai iš anksto pateikdami pranešimą, atsižvelgiant į atitinkamą stažuotės trukmę ir atitinkamą nacionalinę praktiką.

Tinkamas stažuočių pripažinimas

13. Skatinti stažuočių metu įgytų žinių, gebėjimų bei kompetencijų pripažinimą ir patvirtinimą, taip pat raginti stažuočių organizatorius šias žinias, gebėjimus ir kompetencijas atestuoti remiantis įvertinimu ir išduoti pažymėjimą.

Skaidrumo reikalavimai

14. Skatinti stažuočių organizatorius į pranešimus ir skelbimus apie laisvas stažuočių vietas įtraukti informaciją apie stažuotės sąlygas, visų pirma apie tai, ar mokama išmoka ir (arba) kompensacija ir ar suteikiamas sveikatos draudimas ir draudimas nuo nelaimingų atsitikimų; skatinti stažuočių organizatorius teikti informaciją apie įdarbinimo politiką, įskaitant ankstesniais metais įdarbintų stažuotojų skaičių.
15. Skatinti užimtumo tarnybas ir kitus profesinio orientavimo paslaugų teikėjus teikiant informaciją apie stažuotes laikytis skaidrumo reikalavimų.

Tarpvalstybinės stažuotės

16. Sudaryti palankesnes sąlygas tarpvalstybiniam stažuotojų judumui Europos Sąjungoje, *inter alia*, paaiškinant nacionalinę teisinę stažuočių sistemą, nustatant aiškias taisykles dėl stažuotojų iš kitų valstybių narių priėmimo ir stažuotojų siuntimo į kitas valstybes nares, ir sumažinant administracinius formalumus.
17. Išnagrinėti galimybę pasinaudoti išplėstu EURES tinklu ir keistis informacija apie mokamas stažuotes per EURES portalą.

Europos struktūrinių ir investicijų fondų naudojimas

18. 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu pasinaudoti Europos struktūriniais ir investicijų fondais, konkrečiai Europos socialiniu fondu ir Europos regioninės plėtros fondu, taip pat atitinkamais atvejais Jaunimo užimtumo iniciatyva siekiant padidinti stažuočių skaičių ir pagerinti kokybę, be kita ko, pasitelkiant veiksmingas partnerystes su visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais;

Stazuočių kokybės sistemos taikymas

19. Kuo greičiau imtis atitinkamų priemonių stažuočių kokybės sistemai taikyti.

20. Iki 2015 m. pabaigos Komisijai pateikti informaciją apie priemones, kurių buvo imtasi pagal šią rekomendaciją.
21. Skatinti aktyvų socialinių partnerių dalyvavimą taikant stažuočių kokybės sistemą.
22. Skatinti aktyvų užimtumo tarnybų, švietimo įstaigų ir mokymo paslaugų teikėjų dalyvavimą taikant stažuočių kokybės sistemą.

ATKREIPIA DĖMESĮ Į TAI, KAD KOMISIJA KETINA:

23. Puoselėti glaudų bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis, socialiniais partneriais ir kitais suinteresuotaisiais subjektais, kad ši rekomendacija būtų skubiai pradėta taikyti.
24. Bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, visų pirma pasitelkiant Užimtumo komitetą, stebėti pažangą, padarytą taikant stažuočių kokybės sistemą pagal šią rekomendaciją, ir išnagrinėti įgyvendinamos politikos poveikį.
25. Teikti šios rekomendacijos taikymo pažangos ataskaitas remiantis valstybių narių pateikta informacija.
26. Dirbti su valstybėmis narėmis, socialiniais partneriais, užimtumo tarnybomis, jaunimo ir stažuotojų organizacijomis bei kitais suinteresuotaisiais subjektais siekiant propaguoti šią rekomendaciją.
27. Skatinti ir remti valstybes nares, be kita ko, skatinant tarpusavyje keistis geriausios praktikos pavyzdžiais, kad jos naudotųsi Europos socialinio fondo, Europos regioninės plėtros fondo ar kitų Europos fondų lėšomis 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu siekiant padidinti stažuočių skaičių ir pagerinti jų kokybę.
28. Kartu su valstybėmis narėmis išnagrinėti galimybę siekti į EURES portalą įtraukti stažuotes ir sukurti specialią interneto svetainę, kurioje būtų teikiama informacija apie nacionalines teisines stažuočių sistemas.

Priimta Briuselyje 2014 m. kovo 10 d.

Tarybos vardu
Pirmininkas
I. VROUTSIS